

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. v. sárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, jun. 13-kán 1862.

(D) Honnan van az, hogy nálunk ha a politikai viszonyok változnak, ha a közélet sorompóit előlünk a rendkívüli intézkedések elzárják, egyszerre társadalmi életünk is minden érdekét elveszti, s az unalom és közöny vesz erőt lelkeinken?

E helyzet pedig nem ritkán állott immár elé azon harcokban, melyeket ős királyságunk autonómiaja, s nemzetünk országalapító joga ellenében kelle kiállanunk.

Fentartási erőnk és képességünk ekkor a municipalis élet folyamában, s az aristocratiának európaszerthe meg nem törhetett befolyásában állott, s szilárd ragaszkodásunk ős intézményeinkhez mind annyiszor megtörte az ellentörekvéseket; mert a civilisatio alsó foka miatt egyedül csak azok által lehetett kormányozni, kik egyszersmind a nemzet erejét és értelmiségét képezték.

Amaz aristocrat intézmények többé nem védelmeznek, a municipium a jogegyenlőség után, régi alakjában lehetlenné vált, vagy minden jogvédelmi képessége a tömeg nagy özönébe ful bele.

Nagyszerű reformok kellenek hazánkban, s soha sem volt országgyűlésnek akkora feladata, mint leend annak, mely valaha az uralkodóval egyetértve s teljesleg kiegészítve képes lesz tanácskozni s törvényeket alkotni.

De midőn nemzetünk nem először jut most oda, hogy saját reconstitutióját az időkben érlelődő felsőbb meggyőződések alapján várhasa, meg kell fontolnunk, hogy a politikai súly fentartására a régi előjogok többé nem szolgálnak tényezőül, s oda kellene nemzetünknek is fejlődnie, hogy a közélet hiánya ne okozzon egyszersmind bennünk anyagi s szellemi sorvadást.

Most, a ki urodalmokkal bir, a ki oly helyzetben van, hogy rendes időkhez képest kevés nélkülözéssel elláthatja szükségait, kényelmes kitűréssel követheti rendkívüli időkben a várakozás politikáját; — de egy nagy rész, kinek existenciája a közélettel össze van kötve, vajmi nehezen küzd azon ádáz orssal és meddő téftelenséggel, mit az idők rendkívüli körülményei mértek reá.

Ennélfogva nálunk a politikai hánykódás, egyszersmind a nemzet kedélybetegségévé válik, mely miatt nem lehet csodálkozni, ha az olykor lázas paroxysmusokban tör ki. Legtöbb bajunk az, hogy hazánkfiainak czélja, iránya dicsvágya leginkább a hivatalviselésben öszpontosul.

Arra törekszik mindenki, azon életpálya áll előtte a dicsőség nimbuszával, s ha meggyőződését annak időszi feladataival ellenkezően, ezen tér eltűnik alóla, más tér hiányában lassankint az unalom és apathia örvényébe merül el.

Midőn társadalmunk ezen betegségét fontolgatjuk, hányszor jut eszünkbe az az angol nagy kereskedő, kit a leghatalmasb ország miniszteri állásával kínáltak s nem vállalta el, minthogy kereskedési ügyvitel miatt közszolgálatra nem érkezik. Valjon hány kereskedő van nálunk, ki nem örömet hagyott vállalatját, ha rendes uton miniszteri vagy kormányzó tanácsossá választatnék, habár vállalatja több anyagi sikert biztosít neki ott léte által, mintsem ha egy elfoglaló hivatal elfogja őt ügyvitelétől. Az angol farmert kínálhatod törvényszéki ülnökséggel, nem hagyja ott gazdaságát, melynek folytatására tudományosan készült, s a gyárnok nem gondolkodik arról, hogy valamely kerületet kormányozzon.

Ott a nemzet feloszlik külön féle professiora, mert a dicsőség nem a rangban s czimben, hanem abban áll, hogy helyét mindenki jól betöltsé, s sehol se kontárkodjék. Ellenkezőleg nálunk mindenkit ambíciója a közélet felé hajt, s ha politikai elvek nem állanak akadályul legkeresettebb a hivatali tér.

Az idők oly eredményeket vívtak ki az egyesekre nézve, hogy midőn a dolgok rendes medreikbe visszaszállanak is, egy sereg békületlen ember marad, ki nagyokat álmodott.

És ennek oka az, mert Erdély szinte csak egy téren elégítheti ki ambícióját, s ez a hivatali tér.

Nálunk nincs nagyobb kereskedelem, mely ész-szel s világnézettel üzetnék, nálunk nincsenek nagyobbbszerű gyárvállalatok, melyek kenyeret s elfoglaltatást adjanak ezereknek, semmi sincs nálunk a mi az anyagi jólét kifejlesztésének ösztönét biztosítsa, mert nincs vasutunk, nincs tengerünk s ennélfogva nem levén piacunk is senki sem törekszik arra, hogy ez ország gazdag természeti kincseit hasznosítsa; nem kecségtetvén senkit az anyagi eredmény, nem ébred fel bennünk a társulati szellem, mely az ész, erőt és képességet több oldalulag elfoglalja; s éppen innen van az, hogy minden képesség csak a zöld asztalnál keres tért magának, s a társadalom közvéleménye még mindazon primitív felfogással bir, mikép csak az az ur és tekintély, ki fényes állást foglalhat el a hivatali téren.

És Erdély önmagára évszázadok mulva is e circulus vitiosusban keringene, ha a királyság egysége felbomlanék. Akár hogy hizelegjünk magunknak, az industrialis téren, és a vállalkozási szellem fejlődése által a Királyhágón tuliak évszázaddal mulat felül minket. Ha 1848-at 1849/50 nem követi, rég vasut szelné át a Szamos, Maros, Küiküllő és Ölt völgyeit, kereskedelmünk rég megindult volna keletre, melyet most Szeben és Brassó gyöngén képvisel azon pár millió forgalom által, mit az oláh hercegségekkel kicserél. A kis ország hatóságok ugy vannak mint a kisbirtokú gazdák: mindig primitív erőkkal küzdenek, hogy napról napra tenghessenek, de nagyobb erőt nem levén képesek vállalatukba beruházni, még a birt anyagokat sem hasznosíthatják, ugy a mint lehetne.

Társulatok, vállalatok, közlekedés, piac, ipar, kereskedelem együtt járnak ezek, s mindegyütt nélkülözök mi azokat, és nélkülözni fogjuk mind addig, míg a magyar királyság a compactabb egységet eléri. Együttesen ugy az anyagi, mint a szellemi téren erőt fejthetünk, ösztönünk, képességünk ébred; s apránként kivergődünk azon nyomasztó állapotból, hol most állunk; midőn ha a közélet csatornáit előlünk elzáratnak, tetterőnknek semmi, de semmi pályatér nem találunk, s lelkeinken egy nemzeti buskomorság fellege fekszik.

Az országos vasut ügye.

Röviden említettük lapunk közelebbi számában, hogy a magyarországi gazdasági egyesület a hó 6-án gyűlést tartott, melyben a magyar királyságon átvonuló vasutak ügyében tanácskozott s egy emlékiratot szerkesztett, melyet minden európai nyelven közreadand. Ezen emlékiratban ki van emelve, hogy a vasutak építése az országgyűlés jogaihoz tartozik, s már az 1832/6-i országgyűlés ki is jelölé azon vonalokat, melyeken a vasut vállalatoknak nyitított enged vala. Az 1841/2-i országgyűlés is élénken foglalkozott ezen ügyvel; míg végre az 1847/8-i országgyűlés törvényezikket is hozott a flumei vonalnak országköltésén építése iránt. 1848/9 után a magyar országgyűlés elnémulván, az e tárgyban is öbatalmulag rendelkező kormány államköltéshez kívánván építeni a vasutakat, a már létezőket magához vátotta, később különböző társaságoknak megint eladá. Sajnosan lehetett azonban tapasztalni, hogy a vonalok nem öszhangzó rendszer szerint, s nem az ország érdekeinek megfelelőleg építették. Azonban a memorandum az ekkorig elkövetett hibákat még helyrehozhatónak látja, s felállítja azon fővonalokat, melyeknek biztos jövő ígérkezik.

Hat ily fővonal van az emlékiratban kiemelve u. m. I. a nyugati vagy pest-bécsi; II. a déli vagy budapest-flumei; III. a keleti vagy pest-, n.-várad, kolozsvári; IV. az északi pest-, kassa, galicziai; V. az északi nyugati, mely Pestről a Garamvölgyén át Selmecz-, Körmöcz-, Zolyomvidéken át Oderbergnél kötötték az európai vonalhoz; VI. a délkeleti vagy pest-, bazsai vonal.

Az érdekes emlékiratnak a III. vonalra tett észrevételeit ezennel szóról szóra itt közöljük, mint a mely mellett a Felsőház felirat is intéztetett, melynek benyújtásával gróf Károlyi György elnöklete alatt gróf Ziebi Ferenc és

báró Sennyei urak vannak megbízva. A memorandum a III-ik vonalra nézve így ír:

Harmadik fővonal, mely az előbbiekkel fontosság tekintetében vetekedik, a keleti, mely a pest-nagyvárad már készvonalnak folytatása által Kolozsvár és Brassónak vezetve, Galacznál érné el végpontját. Nem csupán országos, de egyik legfőbb világkereskedelmi fontosságú vonal ez; lényeges kiegészítő része a nyugatról keletfelé vonuló európai vasuthálózatnak, s nevezetesen tényező a világkereskedés fejlesztésében nemcsak egyes országok, de világrészek, Európa és Ázsia között, mint a mely vonal által az összes nyugati forgalom a Fekete tenger legnevezetesebb kikötőjébe vezetetik, honnan már is a legelőkelőbb hajózási közlekedés létezik a közel ázsiai partokig.

Az országos és világkereskedelmi szempontok mellett, melyek a nagy-várad-, kolozsvár-, brassó-, galaczi vonal mellett szólanak, alig foghatjuk meg, miként lehetett e vonallal szemben egy másikat tervezni, mely Aradról indulva ki s N.-Szeben érintve a szerencsétlen számatással tervezett, s még rosszabbul épített küstendzei vasuton vezetne a Fekete tengerre.

Nem kerültük el figyelmünket azon hosszúságú polemikák, melyek e kérdésben csak nem rég folytak a hírlapokban. A nélkül, hogy e polemikába részünkről be akarnánk avatkozni, mint kiáltó tényt jegyezzük föl, hogy míg az arad-küstendzei vonal mellett, a tervezők érdekeinek védőin kívül, tudomásunkra, senki szót nem emelt: az összes országos közvélemény, innen és tulnan a Királyhágón, hangosan, és a legnagyobb egyértelműséggel nyilatkozott az általunk is ajánlott nagy-várad-, kolozsvár-, brassó-, galaczi vonal mellett.

Az országos közvélemény ez egy értelmű nyilatkozata, vállalatoknál, melyek közül mindenik csak kamatbiztosítás mellett jöhet létre, már magában elhatározó befolyást gyakorolhat a pénzpiacokra.

S egy tekintet az országos érdekekre, a világkereskedelmi szempontokra, — bármi rövid párhuzam a kétvonal között, a napfénynél világosabban felderíti azon vonal kétségtelen előnyeit, melyet Magyarország és Erdély közvéleménye fölkarolt, s melynek ügyében emel szót az orsz. M. Gazd. Egyesület ez emlékirata.

Míg az arad-küstendzei vonal csak Erdély déli részét, s annak is csak felét, s ezt is közel a határokhöz érinti, s ezen országrész anyagi fejlődésére alig lehet nagyobb befolyással: a nagyvárad-galiczi vonal nyugatról keletre egész Erdélyen vonul keresztül, hosszában a legtermékenyebb és legnépesebb vidékeken, majd minden iparos lakhelyet megérint, a bányatermelés középpontjaihoz közelebb esik, s irányában az ország nevezetesebb völgyeinek kiszakadásával, tehát a természetes közlekedési fűtakkal találkozával, a tavolabb vidékek termékeit is könnyen felveheti forgalmába; s midőn annál fogva a mezei gazdaság, ipar és kereskedelem országos érdekeinek egyiránt, s oly nagy mértékben megfelel, koronánk ama szép országát, melyért a természet annyit, s az emberek még aránylag oly keveset tőnek, melynek még semmi vasutja nincs, holott folyói a hajózás nevezetesen ki-fejlesztését alig engedik, bevonja a hazai, s ez által az összes európai vasuthálózatba s részesíti mindazon előnyökben, melyek a tökéletesített közlekedési eszközök létesítése által egy bátramaradt országban az anyagi jólét fejlesztésére oly hatalmas tényezők szoktak lenni.

Elismert igazság, hogy a főbb közlekedési vonalak kijelölésében a nemzetgazdaság igényei lényegesen nem térhetnek el az államférfi követeléseitől. A nagyvárad-galiczi vonal sem csupán az érintett tulnyomó közgazdasági szempontok ajánlják minden más gondolható tervek fölött: azon megbecsülhetlen előnnyel is bir az, hogy midőn egész hosszában saját területünkön fekszik s a magyar korona azon területének összes népességeit egyiránt részesíti jötekonyságaiban, egyszersmind rögtönzött megtámadások ellen könnyű hadi kibontakozást enged a dunai torkolatok felé, s politikai és katonai szempontból oly szabad mozgathatóságot biztosít, mely bizonyos eshetőségekre nézve kiváló előnyökkel kínálkozik. Egyértelműleg elismerték ezt a birodalmi kormány megbízottai, kik e helyi viszonyok megtekintésére küldettek ki mindannyian; és álatunk kijelölt vonalt hagyta helyben az erdélyi kormányzók és udvari kanczellária, e vonalt pártolta a pénzügy- s követelte a hadügyminiszterium.

Midőn ezek szerint a nagy-várad-brassó-galiczi vonal mellett szólanak mind az országos, mind a közbiradalmi érdekek, s egyiránt e vonalt sürgetik a közgazdaság, a politika és hadtudomány: méltán tehetjük azon kérdést, mi az oka, hogy e vonal ellenében mégis tervek állítatnak föl, melynek ama nagy érdekek, ama nagy szempontok mellőzésével is megnyerhetni vélik mind az engedélyt, mind a kamatbiztosítást?

Talán kivétel tekintetében nyújt a nagy-várad-galiczi vonal legyőzhetlen akadályokat?

Vagy talán a világkereskedés érdeke kívánja, hogy Magyar- és Erdélyország, sőt a birodalom érdekei feláldoztassanak?

A kivétel illetőleg eldöntő előttünk Bate angol mérnök tekintélye, ki a tervezett vonaloknak a helyszínén tett megvizsgálása után nyilvánítja, hogy épen az ellenkező, az arad-küstendzei vonal ütközik legnagyobb méltani nehézségekre Erdély szorosain, míg a nagy-várad-kolozsvár-brassó-galiczi pálya e tekintetben is legalkalmasabb. S Bate nézeteit

minden tekintetben támogatja Ghega osztrák miniszteri tanácsos. Annival inkább hitelt érdemlő tekintély, mivel a helyi érdekektől távol, azokon fölemelkedve, kormányi biztostként, teljes részrehajlással jár vala el.

Említik-e az arad-küszendzei vasútra nézve, Erdély szorosain túl is, csak a Duna áthidázásának roppant költségeit?

Mind csekélység, mondhatják ellentünk, ha a világkereskedés érdekei követelik ez áldozatokat, ama nehézségek leküzdését!

Am vizsgáljuk tehát, minő kilátásokat nyit az egyik és a másik szempont, egy felől Küszendze másfelől Galacz; vizsgáljuk azon adatok alapján, melyeket Becke osztrák consul, szintén elfogulatlan és részre nemhajtó tekintély, bocsátott közre.

Küszendze, mond Becke, alig 2—3 tengeri hajó biztos horgonyvető helye, s 200,000 font sterlinget kellett beruházni, hogy csak azaz tegyék. Hogy a világkereskedés érdekeinek megfelelően: legalább 2—300 hajó befogadására alkalmas kikötővel s roppant raktárakkal kellene ellátnia. Tömerék milliót igénylő s annál kevesebb hasznát ígérő vállalat, mivel a küszendzei vasút, egyfelől a dunai másfelől a tengeri versenyzés között, fenyegetve a vármai vasút keletkezése által is, alig van egyébre hivatva, mint főleg tóristákat s gyorsvitelet igénylő árukat szállítani egyedül Stambulba.

Mi más, mi nagyszerű kilátás nyílik Galacson, főleg mióta a Duna torkolatai az orosz kizárólagos uralma alól felszabadulván, e gyönyörű folyam szabadabb lett, s — a mi az orosz, angol, francia háború egyik legnagyobb eredménye — az európai bizottság a Duna torkolatainak szabályozását munkába vette. Minő eredményt járt el a bizottság a szabályozásban, megítélhetjük azon tényből, hogy a Barre csatornában a korábbi 7½ angol lábnyi mélység 16 lábnyira szállott alá. Ez által Galacz a mély járatu tengeri hajóknak is megnyílt, s szakértők véleménye szerint a világ egyik legbiztosabb és legnagyobb kikötője lett, hol az ideztük tekintély szerint, a legnagyobb hajórajra megfér. S valóban a szulnai kijárási szabályozását nyomban a hajózás nagyszerű emelkedése követte. Mig ugyanis 1847—57 között a Barre átkel hajók összes száma 19,096, vagyis évenként 2000 hajó sem volt: az 1860-ki forgalomban már 3288 hajó van füljegyezve, 564,336 tonna tartalommal. Tekintve az idő rövidségét, mely alatt ez eredmény létesült; lehetetlen át nem látnunk, mily nagyszerű dolgok vannak itt készülőben, s könnyű belátnunk, hogy a Dunán s torkolatánál fejlődő forgalmi viszonyok csak egy részét képezik ama nagy forgalmi életnek, melynek egyik szulypontja saját vasutrendszerünkben rejlik.

S míg Küszendze, alkalmas kikötő nélkül, figyelmet is alig érdemlő forgalommal, csupán a stambuli gyors szállítást nyit kilátást: Galacz mértőföldekre terjedő biztos kikötője, melynek forgalma oly óriási mérvben emelkedik, három főirányban képez már most is nevezetes kiindulási pontot, északon Odessa, keletnek Trapezunt, délkeletre Stambul felé.

E három irány közül az utolsó, a stambuli irány, hova Küszendzéből nyílik legrövidebb út, kereskedelmi tekintetben, vasutainkra nézve, éppen a legkevésbé fontos. Becke osztrák konzul határozottan állítja, hogy a vasúti közlekedés, mely Európá szívéből Bécsen, Pesten által a fekete-tengerig vonuland, nem sokat változthat azon forgalmon, mely Nyugat-Európa és Stambul között eddig fenállott. Az európai hatalmasságok ugyanis kereskedésük érdekében már is nagy erőfeszítéseket tőnek, hogy a tulsult Stambulban részökre biztosítsák. Ezen kívül a hajózás ott nagy fejlődést fokra emelkedett, s méltán kétségbe vonhatjuk, hogy a continentalis vasut ez irányban a tengeri hajózásnál olcsóbb, könnyebb és gyorsabb szállítást szolgáltatasson. A tengeri uton Stambulba érkező árú legnagyobb részét helyben fogyasztják; a többi rész e kikötőt csak közbelső, rakodási helyül érinti, s a tengeren tovább Trapezuntba vitetik, honnan karavánokon hordják Perziába. (Vége köv.)

Erdélyi muzeum-egylet.

Választmányi ülés június 4-kén 1862.

Az igazgató választmány e rendes ülésében a gazdasági folyó ügyek tárgyalásán kívül következő érdekes határozatok keltek:

1) Megállított két rendbeli szerződés Stein János helybeli könyváruossal. Az első vonatkozik a közgyűlés határozata értelmében kiadandó 1863-diki tudományos naptár kiadására, a mely már sajtó alá is adatott, és a mely legkésőbbre folyó év novemberében ingyen fog kiosztatni az egylet tagjainak. Az egylet ebbeli költsége 200 oszt. forint lesz. A második szerződés egyleti könyváruossal nevezvén ki Stein Jánost, megállítja egyfelől azokat a kedvezményeket, a melyekben a könyvek vásárlásában részesíteni fogja az egyletet, másfelől bizománya adja neki az egylet minden kiadványait, azok szorgalmas és buzgó terjesztéséért neki az eladott könyvek bolti árából 25%-ot biztosítván.

2) Határozott, hogy az egyleti évkönyvben megjelenő értekezésekért a közgyűlés határozata értelmében járó tiszteletdíjt, az illető szerzők kíváratára az elnökség utalványozza, az alapszabályban számára fenbgyott utalványozási jog értelmében.

3) Az érem- és régiségtárnokszág életbeléptetése a közgyűlés ebbeli határozata szerint jöven szóba, mintán a választmány a tárgyalás folytán arról értesült, hogy gróf Eszterházy László a közgyűlés határozatával kinevezett éremtárnok személyére nézve beleegyezését még nem nyilatkoztatta ki formászerűleg, továbbá jelenleg nincs is Bécsben, megkéretett a nmlga elnök ur, hogy elnöklőleg szólítsa fel az adományozó nemes gróft, adja be formászerű nyilatkozatát az éremtárnok személyére nézve, és egyszerűsind töltsze ki az időt, a mikor az éremtárnok Bécsben nála megjelenjen a gyűjtemény átvétele végett. A további teendő elhatározása a gróf válasza leérkezéseig elhalasztatott.

4) Az egyleti alapszabály felbatalmazván a választmányt, hogy az egylet költségén tudományos czélu utazá-

sokat tétessen tagjai által, a választmány megragadja a kedvező alkalmat, a melynél fogva az egyleti könyvtárnok éppen történelmi kútfő és különösen a székely kronikára vonatkozó adatok nyomozása czéljával körutra indul az országban, és a végett, hogy a szükséges eszközök biánya miatt nyomozásait igen sietve folytatni és a sikert az által közkeztatni ne legyen képtelen, az egyleti pénztárból uti költsége pótlására 100 oszt. forintot utalványoz, fenbgyván, hogy ez előleget a szükséghez és körülményekhez képest utólag még nevelhesse. Közli:

Finály Henrik
egyl. titkár.

Erdélyi gazdasági egylet.

Választmányi ülés június 2-án 1862. gr. Mikó Imre ő nmlga elnöksége alatt. Főbb tárgya:

1) A kertészeti szakosztály múlt havi választmányi ülésében a következő indítványt tette volt:

Az egyesek által felmutatott követésre méltó példák, a szorgalom és okoskerti számítás szülte kedvező eredmény, a nemes verseny, az önismeretre, előhaladásra buzdító eszközül szolgálnak. Az emberi kutató ész e czélra szolgáló verseny és tárlatok minden nemét fel is fedezte, és használatba vette, és ezt annyalinkább, mivel a tárlatok minden időben és minden életrevaló népek közt megszokták termeni jutalmazó gyümölcseiket, észlelés- és tetben az üdvös hatást. Gazdasági egyletünk is éppen ezen oknál fogva egyik főfeladatát a kiállítások rendezését tűzte ki magának, a kedvezőtlen körülmények mégis úgy hozták magunkkal, hogy az egylet székhelyén, Kolozsvárt már a negyedik éve, hogy kiállítást nem rendezhettünk; biztat a remény, hogy a jelen jó természettel kecsesítő év nem leend a csalódások éve, és innen egy ősszel tartandó terménykiállítás rendezését indítványozza. Ennek megtartását, terményeink és ezek előállítása viszonyainak ismertetésén kívül a gyümölcsészet ügye különösen követeli; elvitázhatatlan ugyan is, hogy az elmúlt évtizedben a gyümölcsstermelés szeretett hazánkban is szélesebb tért nyervén, gyümölcstermelők sok új gyümölcsfajokat vettek és hoztak meg, melyek közül sok a jelen tavasszal virágzásban volt s terméssel bízt; e téren a meglévő fajnevek kitisztítása és meghatározása kívül ezeknek megismeretése is egy tárlat rendezését magára megérdemli. Továbbá, hogy a gazdasági ipar és tárlatok iránt élénkbb érdeket és szeretetet ébresztünk, hogy az egylet területén gazdátársaink szélesebb tért és alkalmat szolgáltassunk az öntéjekozásra és tevékenységre, összehasonlítás úján különbözö jellemmel bíró vidékeink terményeinek közelebbi megismerésére, indítványozza, hogy választmányunk több vidéki terménytárlatok rendezését eszközölje ki, melyek a kolozsvári országos kiállítás megelőzőnek: Az ülés az indítványt elfogadván, rendező biztósoknak alelnök báró Huszár Sándor elnöksége alatt kinevezi: Tisza László, gr. Lázár Miklós, Kócsi Károly, Nagy Ferencz, Pál Sándor, id. Tauffer Ferencz tagtársakat, és a titoknokot; a további intézkedések megtételével a biztóságot bízván meg.

A jelen ülésen rendező biztóságot, eljárása felől a következő jelentést teszi:

Az igazgató választmány, az idén ősszel tartandó terménykiállítás érdeke, belbecse s így egész hazánk gazdasági ügye emelése végett, a központi kolozsvári kiállítást megelőző hasonnemű vidéki kiállítások tartását óhajtván, melyekről vidéki gazdátársaink mindazon gazdasági ipar czikkeket, melyeket beküldésre érdemesnek tartanak, Kolozsvárra szállítanának át, rendező biztóságot vidéki kiállítások tartására a következők helyeket jelölte ki: M. Vásárhely, Enyed, Torda, S. Sz. György, Dézs, Zilah, mely helyeket, ha kieszközölhető lesz, egy a választmány kebelől kiküldendő biztóságot látogat meg. A vidéki tárlatok rendezésére, s egy rendező biztóságot alakítására mindenik helyen buzgalom és szakképzettségük felől ismert 2—3 gazdátársunkat szólítottunk fel, megkérvén őket, hogy a helyi körülmények, e tárgyfeletti nézetük és hozandó határozatok felől minket minél előbb tudósítani sziveskedjenek. Felkértük, Marosvásárhelyen, gr. Lázár Mór és gr. Bethlen Farkas; Enyeden, Foszty Ferencz és b. Kemény István; Tordán: Melczér József, Nagy Ferencz és Puhl Ignác; S. Sz. Györgyön: b. Szentkereszti Zsigmond és Székely Gergely; Dézsén: Pataki Dániel, Róth Pál és Torma Károly; Zilahon: Hiri Ferencz és Polgári Lajos urakat.

A m. kertészeti társulatnak e tárgyban 1860-ban hozott programját egyesteltünk magáévá tévén, biztóságot a t. társulatot megkérdezte, ha a jelen évben nincs-e szándéka egy ahoz hasonló értelmű program megállításához; felszólított vidéki tagtársaink és a k. társulat feleletétől függően kiállításaink programja és idejének végleges megállítása és kihirdetése.

A kolozsvári központi kiállításon a jutalom-díjak állanak ezüst és bronz éremből, dícsérő oklevelekből és dícséretsmegemléstből.

Mintogy a terménytárlatnak eddigelő más alapja nincs, mint az 1860-ban gr. Lázár Miklósné, gr. Bethlen Ferencz és id. gr. Teleki Domokosné urhölgyek által gyűjtött 180 ft. az egylet által e czélra adott 100 frjtánál és Rizérféle alapítvány kamatjánál, biztóságot az alkalmossal is a közadakozásból folyamodott és gyűjtőknek városunk lelkes hölgyei közül felkérte b. Kemény Istvánné, Csulak Dánielné, Korbuly Bogdáné, Tauffer Ferenczné, Hirschfeld Eliza urhölgyeket.

A választmány, a biztóságot eljárását helybenbgyván az érmeke nézve határozta, hogy 15 ezüst és 30 darab bronz érmét fog készíttetni.

2. A borászati kertészeti szakosztály következő jelentése olvastatik fel:

Az eddig általános gyakorlatban volt szüretelés és borkezelés mellett, midőn többféle szőlőfajt, tekintetbe nem véve hogy egyik előbb meggy tökéletességre a másikkal, hogy egyik szeszesebb, strűbb vagy tartósabb, a másik vékonyabb vagy gyengébb bort adhat, összeszűrték; több vidék jobb éveken mégis jó bort ad, sokszor minden különös jellem nélkül, vagy ha sajátságos előnnyel bír, sokszor annak tudása nélkül, hogy ez előny melyik fajnak

tulajdonítható. Nálunk a vegyesen termeltetni szokott fajok száma ma is nagy, és hogy ezek közt sok az, mely egyenlő, vagy talán a külföld megszokott ízletét ki nem elégítő bort ad, ismert dolog. Bizonyos az is, hogy bortermelésre különösen alkalmas magyarbázánban az egyes fajok, ezek borának kiismerése és innen merített tapasztalásnál fogva szőlőtermelőinknek, borgazdáinknak tehetünk hasznos szolgáltatást. E czélból a borászati küldöttség 1858-ban Tasnádon az ottani szőlőfajokat borát kívánván kísérlet alá venni gr. Mikó Imre ő nmlga szőlőhegyén, többféle faj szőlőt szedtetett és szüretelt külön, a szüretelési kezelésben a Havasfőle lebogyózási modort alkalmazván, melynél fogva a fűrtől a szemet leszedik, összezúzzák és a mustot a szőlőbőjén és magván hagyják forrásba menni. Az így leszűrt borok ugyanazon pinczében, egyenlő mennyiségben és ugyanazon kezelésben részesültek. A borok kezelője t. Kovács Sándor ur ez év tavaszán a fennírt borokból egy néhány palackot az egyesületnek beküldött.

A kísérlet alá vett fajok voltak: Erdélyi, alanttermő, jubfark és bakator fajok, melyek mind boggyóva szürettek ki. Összehasonlításért ezekhez volt csatolva közönséges több fajból álló és rendesen szűrt bakator bor.

A bírálatall megbízott szakosztályunk, a beküldött borokat megkostolván, úgy találta, hogy mindenik külön szűrt bor a közönséges szinbort jóval felülmulta; egyenként az erdélyi és alanttermő fajok bora szeszese-sűrt, úgy látszik koránérő, azonban átszállítás alkalmával megtörvén, színt és ízt veszteszték, a miért felőlük ezuttal megállított ítéletet nem mondhatunk; a jubfark-szőlő bora tiszta átlátszó színe, kellemes zamataja és finomságánál fogva a bírálatok meglepte, és e körülmény mintegy új bizonyítéka annak, hogy több honi fajtáink jobb, nemesebb bort adnának, ha azokat külön szűrtök. A kellemes jóízű bor, a legjobb asztali borok egyike.

Továbbá, a leszemeztve és közönségesen szűrt és forrt bakator bort vévén vizsgálat alá, a szakosztály úgy találta, hogy a Havasfőle szüretelési módban részesült, beltartalom és zamata nézve a közönséges bakator sokkal felül multa, a mi a boggyó szüretelési és erjesztési módot hathatósan ajánlja.

Ezeket kívül a szakosztály összehasonlítás és ismeretetés végett más borokat is szerzett s nyert meg u. m.: T. Sám László urtól szódometeri 1848-beli rendesen szűrt bakator, t. Nagy Ferencz urtól tordai rizlinget és traminót, m. Füle István urtól és az egyletől 1861-beli kolozsvári rizling bort. A szódometeri a tasnádi közönséges bakator finomság- és erőben túlhaladta, de a leszemeztől főleg zamata nézve hátrább áll.

A rajnai borok tulajdonait, a zamatot s finom ízzel párosult vékonyságot, minden borkedvelő jóismeri és ez alkalommal csak annyit említettük meg, hogy a tordai rizling edesebb, szeszesebb volt a kolozsvárnál, de ez sokkal zamatosabb a tordainál.

Hogy borgazdáink ezen fajokat nagyban kezdik szaporítani, e felett szakosztályunk csak örömet fejezheti ki.

3. Titoknok jelenti, hogy a géphozott szakosztály által hozott angol-százarmalmot, m. Tisza László ur vette meg 1000 frton o. é.

Nagy János,
titoknok.

N.-Halmagy, jun. 6. 1862.

Zarándmegye. Nem élünk mi itt Zarándban oly téltéségben, oly hon iránti közömbösségben, mint ezt némaságunk után ítélni. Folyó év május hava 15-dikét első alispánunk Hodosi ur elnöklelte és vezérlete alatt az itteni román értelmiség fényesen megünnepelte Horának és Jankának népdalait, tábori indulókat kiválólag és gyakran énekelve is elzengők, és nem hiányának még több hasonló tűnneszertű kitünőségeink. Mi mások honunk mifelesége felett birlapilap vitáznak, historizálnak, addig mi hallgatunk és teszünk. Megyénk területén a községek táblaoszlopai eddig fekete-sárga festék színet most nyakrafőre töröltetjük le, és festetjük kék-veresre, valamint a czimtalákat is. Ezen tényeink is adatul szolgálhatnak higgadt politikai valásunk, elvünk, irányunk és alkalmazkodásunkra nézve.

Völgyi.

KÜLÖNFÉLÉK.

Gróf Crenneville királyi főkomáromy ő nmlga körútból visszaérkezett Kolozsvárra, és holnap az az vasárnapi tovább folytatja körúját.

A „Korunk” czimű helybeli lap tulajdonossága felsőbb jóváhagyás reményében jeles történetész Kóváry Lászlóra szállítottott át, az eddigi tulajdonosok által. A szerkesztést egyelőre még e lap eddigi szerkesztője viendi. Szerencsét kívánunk a mostani körülmények közt sok részben merész vállalkozónak, s kívánjuk, hogy ezen mindnyájunkat terhelő körülmények mielőbb elenyésszenek.

A „Herm. Zeitung” egyik utóbbi számában nyilatkozik, melyből úgy látjuk, hogy a midőn azt nyilatkoztatta, mikép Balomiri ur véleményét legelőbb akkor ért meg, midőn azt magyar fordításban látta, nem mondott ironiát, s nem is akarta olvasó közönségét mistificálni. A szerkesztő ezt így fejt meg. Balomiri ur ovását román nyelven adta be a nemzeti gyűlésre, a „Herm. Zeit.” szerkesztője nem érte a román nyelvet, ellenben a magyar nyelvet alaposan és teljesleg érte, s hogy Balomiri ur véleményét a magyar nyilatkozatból vette ki, ezt komolyan mondotta.

A „P. Hirnök” bécsi levelezője azt írja, hogy a nagyváradi, kolozsvári, brassói vaspályavonal terve megbukott; mert az arad, szeben, verestoronnyi vonalt előmunkálatainak egy év alatt leendő bevezetésére az engedély kiadott. A t. levelező ur egy kissé csalódik. Ily engedély még nem maga a végeldöntő engedély, s az az előmunkálattal nem egyb, mint a mi a nagyváradi, kolozsvári, brassói vonalon szintén engedély folytán már rég el van végezve.

A „Zur Einigung Österreichs” czimű rőpirat szerzője állitogat Kriegsau Adolf lovag, és udvari tanácsos, a Bach sógora, a kit Erdélyben hivataloskodása idejéből nálunk is többen ismernek. Irják, hogy a fenemlített rőp-

Nyiltelevél

Csik-Kozmásra Potyóznak. Egy értekezését vették önnök; de elejét bizonyonnan hon felede, valamint végét is, a miálta ez így a mint van, teljesleg érthetlen.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, június 6. A „Sch. Corr.” írja: Itteni diplomatai körökben 8 nap óta azon meggyőződés uralkodik, hogy Franciaország és a washingtoni kabinet között nemsokára igen komoly szakadás fog történni, mely az unionisták folytonos győzelmei dacára, a déli államok már már elvesztettnek tartott ügyének valószínűleg egészen más fordulatot adand. Azt állítják ugyanis, hogy a tulleiéri kabinetje, az amerikai Egyesült államoknak a mexikói expedíció irányában tanúsított első ellenséges tette esetére el van határozva, a bár folytonosan vereséget szenvedő déli államokat azonnal elismerni.

Francoziaország. Páris, jun. 6. A „P. Lloyd” levelezője írja: Miksa főherceg kijelöltetésének a mexikói trónra vége van. A bécsi udvar, az angol követnek ez iránt tett kérdésére, ezen eszmét hivatalosan visszautasította, s a francia kormány oly kevéssé volt a felől bizonytalanságban, hogy már is másnemű alkudozásokat kezdett meg Bécsben, melyek ismét a főherceg személye körül forognak. Ez uttal egy dunai fejedelemről van szó, mely Ausztriának kárpótlásul nyújtandó Velenczeért, és azon engedékenységet, melyet a római kérdésben követelnek tőle. Ez eszme egyébiránt régebben is megpendített már. De Oroszország mindent azt híreszteli, hogy semmi montenegroi invasiót sem tűrend el.

A császár ma elutazott Vichybe, hol 25 napot szándékozik tölteni. A császárné nem megy oda, hanem az alatt Londonba teend kirándulást.

Francia lapok Klapkának egy Kossuthhoz intézett iratát közlik, melyben amaz kijelenti, hogy meggyengült egészsége következtében magát többé politikai érdekeknek nem szentelheti, és hogy magyar nemzeti bizottmányi tagságával felhagyván, ezental a magyar emigratio ügyeinek vezetésébe minden befolyásról lemond.

Páris, jun. 7. A „Moniteur” közli Tampiko és Alvarado ostromzáróását Mexikóban.

Olaszország. Turin, június 6. Lavalette nyugodtan bevárja a Rómában ülésező főpapok szétszórását s aztán teend a szentszéknek előterjesztéseket, melyekről Chigi bíbornok már hivatalosan értesítve van. A pápa még egyszer fel fog szólítani, hogy kormányát állítsa polgári lábra; a bourbon udvar s a legitimista reactionariusokat azonnal utasítsa ki Rómából. II. Ferenczet illetőleg biztos kútfók után írják, hogy rövid időn elhagyja Rómát s Velenczébe fog megtelepedni. Victor Emanuel király Nápolyból elindulása alkalmával a francia császárhoz intézett sajátkezi iratát adott át Napoleon herczegnek, melyben a király köszönetet mond a császárnak, hogy öcsesüdt s a francia hajórajt Nápolyba küldötte. S egyszersmind kéri, hogy eszközölje II. Ferencznek Rómából eltávolítását. Olaszország, mely oly szilárdnak mutatkozott szomszéd nemzetek elleni minden kísérlet meghusztításában, elvégre mégis nagyon ki van téve II. Ferencz és pártívei cselszövényeinek és fondorkodásainak. Ezek tartják fenn a rablók garázdalkodásait s amitják a szegény népet nevétséges reményekkel. Napoleon herczeg már kézbesítette e levelet a császárnak. Ezen kívül Victor Emanuel más uton egy második iratot is intézett a császárhoz, melyben ugyan azon tárgyat fejtegeti.

A lombárdiai tüntetések folytán Velenczében nagyszertű katonai előkészületeket tesznek. Paduanban pedig, hol a mint mondják, valóságos összekészítések jöttek nyomára, több deák részint elfogatott, részint száműzetett.

A fiatalok számára darab idő óta megszűnt átszökése Piemontba ismét napirenden van. Közlebről a velencei tengerész iskolának több növendéke megszökött, de Paduanban elfogatván, visszakísértettek Velenczébe.

A római francia helyőrség, leszálltatása mellett is 12—13,000 emberből fog állani.

A hadügyminiszter meghatározta, hogy a hadsereg a garibaldista tisztek beosztása végett 12,000 emberrel szaporíttassék.

Garibaldinak közlebről említett leveléből s az a fellet folyt parlamenti vitákból kiemeljük még a következő részleteket:

Cáprerát odahagytam, így ir a tábornok, Ricasoli miniszterrel megbívatva, ki hajlandónak mutatkozott arra, hogy a nemzeti fegyverkezés ügyét komolyan munkába vegye. Az új miniszterium érvényben tartotta a célőrvézetek alakítását, illetőleg megbízásokat, s egyszersmind reményt nyújtott arra, hogy minden módon oda fog működni, hogy egyesült elválhatlan Itáliának végeleges megalakulása, mint az a déli tartományokban népszavazat által ünnepélyesen kihirdetett, megvalósuljon. A tett ígéretek épen valószínűbb voltak, két génuai lövész zászlóalj alakítása által, melyeknek parancsnokságát egy bizalmat teljesen bíró tiszt volt átveendő. Alig terjedt el a híre ezen szervezkedésnek, s a nagylelkű fiatalok valamennyi tartományból Genuába siettek besoroztatásra. Minthogy a terv nem valósult meg, a nagyobb rész, kiknek módjukban állt, visszatértek hazájukba. Néhány százan azonban maradtak, kiknek a visszatérés nehezen volt eszközölhető, vagy azért, mert a tértelenség, melyre utóbb kárhözvátva valának, nem tettézt, vagy azért, mivel foglalkozásuk és munkáikkal felhagyván, korábbi segélyforrásaikat elveszték. E drága és nagylelkű fiataloknak azt tanácslám, vonuljanak a békés Lombardiába, hol a jövő események beállják a polgárok önkéntes adományaiból élve, magukat a fegyverforgatásban gyakorolják. A kormány ezen irak irányában, fájdalom, kétségesen viselte magát. E drága ifjak fegyvernélkül s a nélkül, hogy a rend megzavarásának csak legkisebb látszatát is mutatták volna, elfogattak, nagyobb részint bezárattak és Nulló ezredessel a feozlatott déli hadsereg egyik legérdemteljesebb parancsnokával együtt

nyomozás alatt vannak. Azon lapok, melyek magukat a kormány gondolatai közlönyeiül tartják Tirolba tervezett betörést hoztak fel. Nincs ennél valótlanabb. E hadjáratnak csak gondolata is álom. Ama derék fiataloknak csak a fegyvergyakorlás volt feladatuk, s az összegyűjtött fegyverek csak e célra valának szükségesek. Tagtársaim bizonyonnan megfogják érteni minő fájdalommal kelle értenie amaz eseményeknek, melyek e gyauasítások folytán bekövetkeztek. E végzetes hibákat csak a parlament hozhatja helyre. Mi a felsziget négy szögletén e kiáltást hallottuk: „Itália és V. Emmánuel”, s ma megjutjuk minden áron ama kiáltást: Jaj annak, ki a megsabadtási gondolatot megtámadja; jaj annak, ki a királyt a nemzetől s a nemzetet a hadseregtől elkülönözni törekszik! Azonban, hogy a király és nemzet egyesülést termékenyen lehessen tenni s a hadsereg és a nép erejét egyesíteni s győzhetlenné lehessen emelni, a rég óhajtott felfegyverzést létesíteni kell. Helvézia és Poroszország háboru idején a lakoságnak több, mint 15% ékát fegyverbe állíthatják. Adjatok a szabad s vitéz, királya körül szoros körbe csoportosult olasz polgárságnak hasonló szervezetet, mint Helvézia és Poroszországé s biztosok lehetnek abban, hogy a koronát és népet törvénytelen befolyástól megmentették, s akkor tán egy csepp vér kiontása nélkül, csupán a nemzet erejére támasztott erkölcsi hatalommal teljesíthetnek legforróbb kívánságaink: hogy Viktor Emmánuel alkotmányos kormánybotja alatt egységes oszthatlan Itáliánk legyen. Italia másképp nyugodt nem lehet. Egység után törekszik, mint mindennemű súly a központ felé. A lázas és folytonosan növekvő mozgalom ifjúságunkat, a nagy munka véghezvitelére igatja. A nemzeti érzülettel áthatott országban azok a rend emberei, kik a haza megszabadításán fáradoznak. A szenvedélyes ellenállás nem alakulhat át reaktívá. Ki a magas sztos mozgalmaknak ellene akar szegülni, szerencsétlenségek felelősségét vállalja magára, melyek minket fenyegethetnek. A levél felolvasása után Ratazzi szót emelt, és Garibaldi távollétét sajnálva, néhány magyarázatot csatolt e levélhez. A tk. és Ricasoli közti viszonyról semmit sem tud. A mikor ő a miniszteriumba lépett, Garibaldi a lövészek ügyét volt átveendő, akkor a miniszterium megígérte a nemzeti fegyverkezés foganatosítását. Gyakorlati kivitele ellen azonban nevétségek támadtak. Garibaldinak a bergamoi foglyokat illető nyilatkozata iránt a törvénytörés fog dönteni. Különbben nem kormány közlönyei szoltak a Tirol felé intézendő expedícióról: a „Diritto” és „Unita Italiana” nem e sorba tartoznak. A fegyverkezést illetőleg, ez a kormány szándéka; de e művet ő maga akarja kezelni s nem bizza másra. Csak ez uton érhető el a cél, mely felé Garibaldi törekszik.

Crispi arra utal, hogy a két genuai zászlóalj szervezésénél nemcsak a brigantik elleni harc volt szem előtt. A tirol expedíció, igaz, csak tífgy volt, hogy a parlament elé egy szabadság-ellenes törvényjavaslatot lehessen terjeszteni. Különbben létezett oly terv, melyről a kormány is tudott; tengeri expedíció volt szóban s a belügyminiszter tudni fog az üzenetekről, melyek közte s Garibaldi közti ide-oda mentek. Ratazzi egy milliót s fegyvereket ígért. Április 27-kén a hírvivők egyikének Ratazzi azt mondá, hogy nincs meg a millió, mert nem veheti egészen a titkos alapból, különben megmarad ígértetésél s a milliót és a fegyvereket meg fogja adni. Nápolyban létekor pedig egyik titkára a követelés megújításakor távstírgönyben azt felé: „A fegyverek készen állnak, jelöljétek meg a helyet, hova küldendők.” Így conspirált a tiszteletreméltó Ratazzi. (Ratazzi: én sohasem conspiráltam.) Crispi: „Igen, ön velem conspirált, de nincs meg a kellő bátorsága. Ön előnyt keresi, s ha bebizonyultnak látja magát, visszavonul s rendőri fogásokkal segít magán, melyek a jelen időben szomorú következmények lehetnek.” Beszéde folyamában Crispi finom célzást tesz a királyra is, és azt mondja, hogy Garibaldinak is vissza kelle vonulni, midőn Ratazzi a merészkedőket oserben hagyta. Végül vizsgáló bizottmány alakítását kéri s azt kívánja, hogy a kamra titkos ülésben jöjjen össze, hogy nevetek is lehessen említeni s megállapítani, valjon hibás-e a kormány vagy nem.

Ratazzi a tengeri expedíciót költöttek mondja s azon többszöri ünnepélyes nyilatkozatára hivatkozik, hogy soha sem fog megengedni oly expedíciót, mely a nemzeti érdeket sérthetné. Sok fiatal ember békés kivándorlást szándékol s a millió ezek támogatására volt szánva. A Crispi alal említett távstírgöny tagadja, valamint a titkos gyűlés ellen is tiltakozik, mert nappal akar elítélni.

Róma, jun. 8. A japani vértanuk szenté tételének ünnepélye végbement. Dupanloup püspök a nap hőse s a hangulat oly emelkedett, hogy várni lehet a nagy egyháziatok kimondását Victor Emanuel király és Napoleon császár ellen.

Németország. Frankfurt, jun. 9. Tegnap itt a korábbi demokrata és alkotmányos párt tagjainak, déli és északi Németországból, gyűlése volt, melyben a következő nevezetes határozat hozott: Mielőbb szükséges, hogy a mostani és korábbi népképviselők, a német-osztrákokat is ide érve, a közös érdekek s jelesen a német alkotmánykérdések feletti tanácskozás végett gyűlése összehívassanak.

Kassel, jun. 9. Az új miniszterium alkotása a választófejedelmre gyakorolt nyomás alatt csak lassan halad előre. A mint ma állanak a dolgok, remény van, egy az ország kívánatainak megfelelő összehállításra; bizonyos azonban semmi sines tudva. Az eddig közölt névjegyzékek nem hitelesek.

Törökország. Bibekiai, hírek szerint jun. 2, 3 és 4-én keményösszeállítások történtek. Dervis basa 4-én élelmiszerekkel Niksiébe vonult. Mindkét részről nagy vesztesség. A török halottak közt van Ferik Salib basa, Mehemet és Mustafa ezredesek s több tiszt. 5-én az ostrogi sánczok ellen fordult Dervis basa, s 5 órai harc után megvette azon a montenegroi herczeg védte sánczot.

Metkovich, jun. 8. Niksih 3-án élelmi szereket kapott mind az őrség, mind a lakosság számára. Dervis basa Bagnani felé nyomult előre, Trubjevonál találkozott a montenegroiakkal, Zeta folyónál érzékeny veszteséget szenvedett.

iratért perbe is akarták fogni, de megelégedtek avval, hogy rendelkezési állapotba helyezték.

— Ö felsége gróf Forgáchhoz a korlátnokhoz egy legfelsőbb iratot intézett, melyben a magyarországi árviz pusztítása alatt magokat kinttettett egyének részint érdemeikkel, részint az uralkodói megelégedés kifejezésével jutalmaztatnak.

— Szalánczi Samu r. a. l. cs. k. helytartósági fogalmazó, az erdélyi kir. főkörmányszékhez számfelletti titkárrá nevezetett ki.

— A „Magyarország” írja június 10-én: Mai számunkban közöljük a Magyar Gazd Egyesület vasuti emlékirata azon részét, mely az erdélyi vasutról szól. Az emlékirat szerkesztője, Csengeri Antal, e kérdést a részletekből, melyekbe merülve volt, kiemelte s egész nagy országos és világkereskedelmi jelentőségében tüntette föl. Látjuk, hogy itt nem két társaság érdeke áll szemben, hanem két társaság, magán üzéri érdekből, követeli, hogy a magyar korona oly nevezetes részének, mint Erdély, sőt az egész ország, sőt a birodalom és világkereskedés érdekei báltérbe szoríttassanak. A Gazd. Egyesület—annyi államférfi s közgazdasági tekintély, mely ez országos intézetben egyesül—köz egyetértéssel karolta föl ez ügyet; és ezt a napi sajtónak is kell támogatni, nem szabad nyílt kérdésnek tekinteni. Ime a gazd. Egyesület főszólalására tegnapelőtt már is sok köztszerteletben álló férfi értekezett gr. Károlyi Györgynél, s megalakították a vasuti bizottságot az erdélyi vasutra nézve, gr. Károlyi György elnöke mellett, következő tagokból: Gorove István, Hollán Ernő, Lónyai Menyhért, b. Sennyei Pál, gr. Szapári Antal, gr. Zichy Edmund, gr. Zichy Ferencz. E bizottság feladata lesz összeköttetésbe tenni magát a már létező erdélyi bizottsággal, s ezzel együtt mozdítani elé az erdélyi vasut ügyét, a mint azt a Gazd. Egyesület emlékirata javasolja.

— Egy kis curiosum gyanánt irhatjuk, hogy városunkban a napokban egy rendőri hivatalnok bizonyos Hlibi Lengyel Gábor nevű egyént befogott, ki többszöri lopás vádjára mellett börtönben volt Kolozsvárt, honnan megszökött, később befogták Enyeden, Fehérvárt, s mindkét helyről szintén sikerült megszöknie. A szemes rendőri hivatalnok bizonyos egyén által utasított a szűkevény tartozkodása helyére, ki nevét természetesen elkvánta titkolni. A foglyot az illető bíró elé állítván, ez az elfogót is kezdő kinyomozni, és igen szigorúan követelte, hogy a feladó nevét is valjia ki. A rendőri hivatalnok csakugyan nem vallott, nem akarván compromittálni azt, ki őt titoktartás feltétele mellett utasítá egy lappangó bűnös nyomába.

— A miskolczi polgári casino jun. 2-án ünnepelte létezésének 25-dik évfordulóját. Az ünnepélyt emlékeztetéssel tette Széchenyi melléképének e napon tartatott letelezése, melynek alkalmával Léray József szép beszédben ajánl a társulat figyelmé s kegyelester buzgalmába a dícsőült emléket. Ezután az udvarban sátor alatt néhány száz terítékű lakoma tartatott, mely késő éjfélig folyt.

— Máramarosból értesítenek, hogy e f. hó 1-ső és 2-dik napján Szigetén a megyeházánál tiszti gyűlés tartatván, a tanácskozás legfőbb tárgyát az igazgatási és törvénykezési nyelv képezte. Élénk vitára szolgáltatott ugyan is alkalmat azon kérdés eldöntése, hogy az 1860. évi oct. 20-i legfelső rendeletet foganatosítóg van e elég oly hivatalnok, ki az orosz beadványokat oroszul elintézni képes legyen. Ez többek által kétségbe hozatván, elhatározatott, hogy a szolgabírák minden községet kihalgatván, jelentéseik nyomán fog felsőbb helytől vélemény adani. A vélemény színezetéről, a közelmúltból ítélve, nem lehet kétség.

Ezen gyűlés alkalmával a „Garibaldi” című röpirat számos orosz, oláh és csekély számú magyar példányban is hivatalosan kiosztatott a tisztviselők között.

Több lapok után lapjainkban is szó volt arról, hogy Kossuth egy indítványt tett közre olasz lapokban, melyet francia, német s magyar lapok is reprodukáltak, s melyben egy dunai confederatio alapvonalait állítja elé saját véleménye szerint. A „M. Sajtó” azonnal azon értesülést jelent ki, hogy ezen irat apocriph. Közlebről azonban e lap fennebbi állítását, mint melyet nem közvetlen forrásból merített visszavonja, annyival inkább, mert ekkor maga Kossuth azt nem hazudtolta meg, s nem utasította vissza, mint hamis iratot. Szemere Bertalan a „Pesti Hírnökben” hevesen támadván meg a fennebbi emlékiratot, állítja, hogy azt Kossuth írta, de nézeteit az emigratio egy része éppen nem osztaná.

— Az „I. Tanuja” írja: Magyarországi hgprimása ő fmgá május 31-én érkezett meg Rómába szerencsén. Összesen csak hat magyar főpap van jelen az örökvárosban, n. m. a hgprimás, Ráolder, Haynald, Simor s Bonnáz megyés püspökök és Viber, fűszentelt püspök. A nagy-várad püspök Szaniszló ő nmga káptalanja egyik kanonokja, ngos és ft. Vinkler József ur által képviseltette magát. Jelen volt Rómában már május 31-én 43 bíbornok, 270 püspök s több mint kétezer idegen pap.

— Pécs környékén már kezdik az árpaaratást. A szőlőszemek oly nagyok, mint máskor július közepén szoktak lenni.

— Patterson Artur, a cambridgei egyetem baccalaureatusa, tudományos czélekből utazván Magyarországon, a pannonhalmi könyvtárt is megsemlélte. Nyilatkozata szerint sok olyan ritkaságra akadt, mely még a british muzeumban sem található.

— Kőolaj-forrás. Kingstonban John Shaw kutját mélyebbre ásátván, mintegy 30 méti. mélységben tiszta kőolaj-forrás mutatkozék, mely oly gazdag, hogy 15 percz mulva már az egész kut szinig megtelt, s minthogy edényekkel nem bírták felfogni, csakhamar a kut körül valóságos kőolaj-tenger támadt. E forrás oly bő, hogy számítás szerint 24 óra alatt mintegy 2000 tonna kőolajat adott ki. Az ottani lakosok százanakint siettek John Shaw házához e tünemény bámúlására. Pensilvániai emberek, kik e kutat ásták, állítják, hogy Pensilvniában is találtnak ily kőolaj-források melyek minőség tekintetében ezt felülmulják.

vedett, de még az nap megverte a montenegróiakat s másodszori visszaverésük után a niksihi térség bejáratát foglalta el. Petor Stefanov, kinek parancsa volt, hogy Dugát védelmezze, későn érkezett segítségére.

Amerika. Uj York, maj. 27. Banks tábornokot Winchesternél 15,000 külszövöttezett támadta meg. Banks Virginiától Maryland felé átkelven a Potomacra visszavonult, folytonosan üldözve a déliek által. Banks tbok vesztesége nagy. A déliek e váratlan előnyomulása nagy izgalmat szült Északon. A nemzetőrséget behívták Washington védelmére. Mexikói hírek szerint a francziákat Mexikótól 3 mérföldnyire 1000 mexikói megtámadta s megverte, a francziák 300 embert vesztek.

Uj-York, maj. 28. Banks tbok erősítést nyert. Híre jár, hogy a konföderáltak visszatértek Winchesterbe. A szövetségi sereg ismét toborz. A szövetségi hajóhad „Ufahez” elvette. A követkamara a rabszolga elközbási javaslatot elvetette.

Ujabbak. Mostár, jun. 9. Miután Dervis basa a háromszorosan megerősített osztrógi szorosot elfoglalta, s a montenegróiaktól azon alkalommal sok fegyvert és löszert elvett, tegnapelőtt utnak indult, hogy az albániai sereggel egyesüljön, melynek ágyudörgését már hallotta.

— Ragusa, jun. 10. Dervis basa 6-án Montenegroba vonult s Osztrógot heves csata után elfoglalta. A herczeg visszavonult. Az albániai sereggel bízhatóleg megtörténik az egyesülés.

— Milano, jun. 10. A milanoi lövészek elnöke

kijelenti, hogy a német lövészegyletek nyilatkozatai következtében, az olasz lövészek nem mennek Frankfurtba.

— Roma, jun. 10. A pápa tegnap allocutiot tartott, melyben panaszkodott, az egyháznak Olaszországbani elnyomatása s a világi hatalomnak izent háboru felett, s felhívta a püspököket ezen tévedések leküzdésére. A püspököknek a pápához intézett felirata sajnálkozást nyilvánít az egyház elnyomatása felett; a világi uralmat a pápa függetlenségére nézve szükségesnek nyilvánítja s helyesli a szent atyának a szentszék jogai oltalmazásában követett magatartását. A pápa által kárhoztatott tévedéseket szintén kárhoztatja s fogadja, hogy az ellenszegülést elszántan folytatni fogja.

— Varsó, jun. 11. Tegnap volt az államtanács első ülése.

Legujabb. A N. Nachrichtenek írják Pestről hogy közelebből hivatalos részről nagyon működnek egy jelentékeny kormánypárt alakításán. A mint jólértéslt körökben beszélnek egy nyilatkozat kering, melynek aláírói becsületszavukkal kötelezik magokat kedvező országgyűlési választás által arra törekedni, hogy oly országgyűlés gyűlhessen össze, melyen koronázás előtti törvények által az 1848-i törvények revisio alá vonassanak s névszerint a kül-, had-, pénz-, és kereskedelmi ügyek egységes vezetés alá helyztessenek, előre feltéve hogy az uralkodás a verwirkolás theorijáról Ma-

gyarországra nézve teljesleg lemond, s a magyar királyság integritása sértetlen hagyatik. Ez utóbbi kérdésben azonban Erdély, Horvátország és Szlavonia állása csak Magyarországnak az összes monarchiához viszonya szabályozása után állittatik meg. Azt mondják hogy ezen nyilatkozványhoz egy utasítás van csatolva, melyben az illető agensek és hivatalnokok utasítva vannak hogyan járjanak el az aláírók toborzása (Werbung) körül. Csak lelkes, szorgalmas, becsületes s kivált biztos emberek fel-szolitandók, az olyak kik már a megyéken vagy országgyűlésen főszerepet játsztak kikerülendők. Okul az hozatik fel, miképp szükség egy pártot alakítani, mely az országgyűlés kedvező kimenetelét biztosítsa, s a kormány nem is fog addig országgyűlést hívni össze, míg ilyen párt nem alakul.

Gabonaár Kolozsvártt Junius 12-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 4 frt 40 kr. Elegybúza 4 frt 10 kr. Rozs 3 frt — kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 50 kr. Török-búza 3 frt — kr. Pityóka — frt — kr. Marhahús 17 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Junius 13-kán: Nemzeti kölcsön 83.5. 5% Metalliques 71.20. Bank-részvény 837.—. Hitel-részvény 222.60. Váltó Londonra 124.20. Ezüst 125.25. Arany 6.8.

Junius 11-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országai 73.—. Erdélyi 71.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

(617)

H i r d e t m é n y.

Néhai idősb Vinkler Jánosnak nagykoru örökösei, az amannak hagyatékához tartozó sövényfalvi és adamosi részjárszágokat eladni szándékozáva, ezennel közhírré tétetik, miszerint ők a fenirt két helységbeli — nemes Küküllőmegyébe kebelezt, Dicső-Szent-Mártonhoz a megye székhelyéhez és Medgyes városához közel fekvő birtokot a többet igérőknek nyilvános árverés után a jövő **július hó 20-dik napján** a helyszínen örökáron tulajdoni joggal el fogják adni.

Allanak pedig ezen részjárszágok az illető birtokívek tanusítása szerint a következő fekvőségekből:

I. Sövényfalván:

- 1) Egy udvartelekből, az ehhez tartozó 8 curialistával és házzal.
- 2) 62 holdat és 1244 □ ölet tevő szántóföldből.
- 3) 22 hold és 689 □ ölet tevő kert és kaszálóból.
- 4) 5 holdat és 126 □ ölet tevő szőlőből, a hozzá tartozó szilvás és házzal együtt.
- 5) 5 darab II-ik osztályu erdőből, melyek összesen 6 holdat és 693 □ ölet tesznek.
- 6) 1 hold és 1200 □ öl legelőből.
- 7) 1 hold és 388 □ öl terméketlen földből.

Ezeknek tiszta jövedelme teszen a birtokívek szerint 388 frt 45 krt o. é.

II. Adamoson:

a) Egy udvarházból, az ahhoz tartozó épületekkel együtt, kiterjedése egy hold és 1105 □ öl.

- b) 32 holdat és 977 □ ölet tevő szántóföldből.
- c) 13 holdat és 299 □ ölet tevő kaszálóból.
- d) Két darab — összesen két holdat és 1490 □ ölet tevő erdőből.

Ezen fekvő birtokrész összesen 490 holdat 669 □ öl használható helyet teszen. Ide járul még 1341 □ ölet tevő műveletlen föld.

A tisztajövedelem a birtokívek szerint teszen 185 frtot és 10 krt. o. é.

Mire nézve a venni akarók felkérnek, hogy ezen évi jövő jul. hó 20-án a helyszínen megjelenjenek, hol az árverezési föltételeket is megtudandják.

(616)

(2—3)

Folyó évi pünkösöd másod napján estve a sétaterutczában egy nagy fekete fél csipke nyakkendő elveszett; kérték megtalálóját, hogy a Stein János könyvkereskedésébe sziveskedjék beadni.

(614)

(2—3)

Pénz-ajánlat.

Magános és fiztet-emberek, rendkívül jutányos feltételek mellett, vehetnek fel **kölcsönt** bár mennyit, azonban kevesebbet nem 1500 forintnál osztrák értékben: földbirtokra, váltóra, értékpapírra, s más személyes vagy realis biztosítékokra. A kölcsönözni szándékozók, német, francia, vagy angol nyelven írott, bérmentesített levelekben értekezhetnek ezen czím alatt: „E. & R. 83. Grange Road, London S. E.”

(548)

14/6 1862

(3—6)

A vegy-gyógyszerészeti elvek alapján leggondosabb és biztosabban készített

GYÓGYSZERES SZAPPANOK,

melyek sokszerű tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok örvendetes eredményei által jóknak bizonyultak be, következő tizenkét különböző nemei teljes biztossággal ajánlat-hatnak szintugy az orvos uraknak, valamint a segélyt igénylő közönségnek:

darabja utasítással együtt o. é. kr.	darabja utasítással együtt o. é. kr.
Hamiblag-szappan görv. bajnál 55	Kátrány-szappan , bőrhámledeknél . . . 35
Irla-szappan , idült bőrbajoknál 35	Halmájzsír-szappan , asztkóránál . . . 35
Terpentin-szappan , benulásoknál 35	Epe-szappan , börtisztatlanságoknál . . . 35
Benzoe-szappan , bőrkeményeségnél 40	Kén-szappan , bőrkütegeknél 35
Kámfor-szappan , csuzos bajoknál 35	Rozmárin-szappan , erősítőmódáshoz 35
Kaniblag-szappan , elévültkütegeknél 45	Könlegeg-szappan keményedésnél . . . 35

Az ezen szappanokhoz mellékelt utasításokban elő vannak adva azon különböző módok, melyek szerint ezen gyógyszerek legcélszerűbben használhatók, valamint azon különféleleg is, melyben a gyakorlatilag helyesnek talált szappanforma által rég bebizonyult hatásuk fokozatával értékök neveltethetik: mert a szappanforma az, mi nemcsak a szenvedőnek a külső szerek használatát könnyebbiti, hanem az orvosnak is az ily szerek hatályosb s általánosb alkalmazását lehetővé teszi.

A gyógyszeres szappanok csak 2 1/4 obon nehézségű darabokban adhatók el s hivatalosan leltet függvények mindkét végükön pecséttel vannak ellátva.

Egyedüli raktár Kolozsvártt: WOLFF J. és KHUY J. gyógyssz. uraknál. Vidéken az ösmeretes bizományos uraknál.



Nyomatott az ev. ref. fötanoda bettivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

(1—3)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Törvénytudományi műszótár

Közrebocsátja a m. tud. társ. II-ik kiadás. Ára 2 frt.

Erdélyi történelmi adatok

IV-dik KÖTET
(Uj folyam: I-ső kötet)

Kiadja az Erdélyi Muzeumegylet. Szerkeszti SZABÓ KÁROLY.

Tartalom: I. Haller Gábor naplója. 1630—1644. II. Bánffy György naplója, 1644. III. Kálnoki István naplója 1645. IV. Segesvári Bálint kronikája 1606—1654. V. Enyedi István II. Rákóczi György veszedelméről 1657—1660. VI. Eredeti törvényozikkek 1582—1584. 1587. VII. Székely adatok, 1606. VIII. Eredeti okiratok, 1637—1642. IX. Mel-
léklet: Haller Gábor titkos írásmódjának kulcsa és saját aláírásának hasonmása.

Ára 2 forint o. é.

III. Napoleon uralkodása.

Az eredeti kiadás után fordítva.

I-ső füzet 80 kr.

Homiliák

régibb és legujabb modorban, kiadja Dobos János czeglédi ref. pap, ára 2 frt.

II-ik Rákóczi Ferencz.

Irta **Józsika Miklós**. II-ik uj olosó kiadás. 8 kötet. 4 forint o. ért.

Magyar nők évkönyve.

II-ik évfolyam, 1862. Szerkeszti **Emilia**. Angol vászonba arany szegélylyel 3 frt.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővítve.

Mindeneműiek felvilágosítására szerkesztette Fináli Henrik Lajos, gymn. tan. és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. Ára 70 k.

Zord idő.

Történeti regény, írta **Kemény Zsigmond**. 3 kötet. 4 frt.

Les misérables

par **Victor Hugo**. Edition autorisée par l'auteur. Deux vol. prix 6 fl. 30 kr

Deux années au Brésil

par **F. Biard**. Ouvrage illustré de 180 vignettes, dessinées par E. Rion. D'après les croquis de M. Biard. Prix: 14 fl.